

————— *Bezoekersinformatie* —————

Comenius Museum Mausoleum
Kloosterstraat 33,
1411 RS, Naarden
T 31(0)356943045
info@comeniusmuseum.nl
www.comeniusmuseum.nl

Openingstijden

Di t/m zo, 12.00 - 17.00 uur

Gesloten:

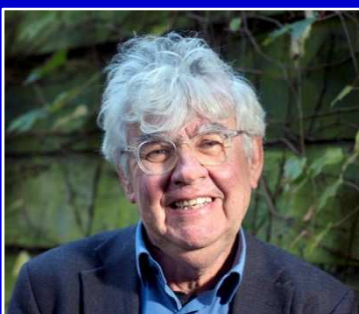
1 januari, 27 april,
25 en 31 december

————— *Bulletin* —————

Redactie: *Gerrie Brok*
Vormgeving: *Wim van Schaik*

————— *In dit nummer* —————

Van de voorzitter
Comeniusdag 2015
Comeniusprijs 2015
Onderscheiding
- *mevr. Reinders-Andriessen*
Tentoonstellingen
Symposium
- *boek Comenius*
Museum Registratie

Comeniusprijs voor Geert Mak

Van de voorzitter

Financiering, huisvesting en activiteiten

Eind vorig jaar liep de 10-jaartermijn voor de ter beschikkingstelling van het museumgebouw door de gemeente af. Hoewel alle betrokken partijen zich al tijden inzetten om de bestaande overeenkomst voort te zetten blijkt het allemaal niet zo makkelijk, ook gezien het feit dat Naarden samen met Bussum en Muiden opgaat in één nieuwe gemeente. En hoewel de overeenkomst met de Tsjechische regering voor onbepaalde tijd is gesloten, bestond er ook enige onzekerheid over continuering, daar in de overeenkomst verwezen wordt naar de gemeentelijke 10-jaar termijn.

Op 24 oktober j.l. vond overleg tussen een Naardense delegatie en het Tsjechische Ministerie van Cultuur plaats. Tijdens dit gesprek werd duidelijk dat bij de Tsjechen de wens leeft de geestelijke nalatenschap van Comenius beter en breder te structureren. Wij wachten voorstellen in deze af. Daarnaast werd verzekerd dat de basis-exploitatiefinanciering door de Tsjechen wordt gecontinueerd. Onlangs ontvingen wij daarvan een schriftelijke bevestiging, op basis waarvan afspraken met de gemeente kunnen worden gemaakt.

Kort voor het gesprek met het Ministerie van Cultuur vond een controle door een Tsjechische accountant plaats. De administratie was dank zij onze administrateur perfect in orde; de enige opmerking was hoe het mogelijk was al die activiteiten met zo weinig geld te ontwikkelen.

Zoals bekend is ons museum een erkend museum, vandaar dat de museumkaart bij ons geldig is. Maar erkenning is ook nodig om in aanmerking te komen voor bijv. projectfinanciering door fondsen. De Tsjechische financiering is zoals opgemerkt een basis-exploitatiefinanciering. Deze exploitatiesubsidie is iets zeer bijzonder, maar niet toereikend voor de hoeveelheid hooi die we op onze vork hebben.

Aanvullende financiering, denk eens aan de Comeniusdag, is een bittere noodzaak. We mogen ons gelukkig prijzen met het feit dat we een financier hebben voor een deel van de algemene kosten voor deze dag, terwijl muziek alsmede de receptie ná de lezingen door de gezamenlijke ambassades van de z.g. Visegradgroep, t.w. Tsjechië, Polen, Slowakije en Hongarije worden verzorgd. Inmiddels is een herijking van onze erkenning gaande en voor het eerste examen zijn we geslaagd. De statuten van onze stichting zijn mede vanwege de herijking gemoderniseerd en er is een verwijzing naar de internationale Cultural Governance opgenomen. Uitgaande van de statuten wordt de gang van zaken binnen onze organisatie in een huishoudelijk reglement vastgelegd. Daarin worden ook de deeltaken die de diverse bestuursleden op hun schouders nemen verwoord. Naast activiteiten voor het zekerstellen van het naakte bestaan is er ook fundamenteel gewerkt aan het beleidsplan voor de komende jaren. De hieruit voortvloeiende taken worden verdeeld tussen directie, medewerkers, bestuur en vrijwilligers. We kunnen natuurlijk veel nadruk leggen op het belang van huisvesting en financiering, maar zonder al die medewerkers zijn we nergens. Zo ben ik erg gelukkig te kunnen melden dat er weer een aantal nieuwe vrijwilligers is bijgekomen.

En natuurlijk liggen de tentoonstellingsplannen voor dit jaar klaar.

Er is dus voldoende werk aan de winkel en we maken er met z'n allen een goed jaar van!

Hans van Oostveen

Comeniusdag 2015

Theoloog Peter Nissen houdt lezing op Comeniusdag 2015

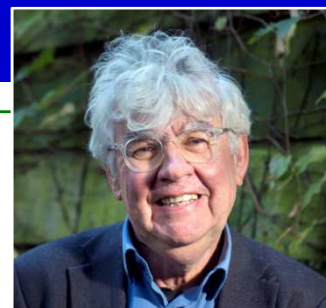
De zeventiende-eeuwse Tsjechische theoloog, filosoof, pedagoog en politiek denker Jan Amos Comenius weet nog steeds mensen te inspireren met zijn ideeën en idealen. Daarom wordt zijn geboortedag jaarlijks in de Grote Kerk van Naarden herdacht; dit jaar op zaterdag 21 maart.

Voorafgaand aan het programma in de kerk zullen de ambassadeurs van Tsjechië, Slowakije, Polen en Hongarije met vertegenwoordigers van het gemeentebestuur van Naarden om 12.45 uur een krans leggen bij het standbeeld van Comenius aan de Marktstraat. Om 13.00 uur begint het programma met de Comeniuslezing en de uitreiking van de Comeniusprijs in de Grote Kerk van Naarden.

Peter Nissen, hoogleraar spiritualiteitsstudies aan de Radboud Universiteit Nijmegen zal de Comeniuslezing houden onder de titel: *'Het verlangen naar vrede en de redelijkheid van religie'*. In zijn ogen kan religie geweld bevorderen maar ook vrede stichten. Welke kant het opgaat, hangt niet af van de religie, maar van de aanhangers ervan. Zijn zij bereid tot redelijke verantwoording van hun 'heilige' overtuigingen? Maar hoe moet dat dan in onze tijd, nu religie verbannen wordt uit het publieke domein en religieuze mensen onder de noemer van spiritualiteit religie terugbrengen tot een individueel en intiem gevoel, dat niet met anderen gedeeld kan worden? Onder het mom van religie is lange tijd oorlog gevoerd in Europa en werden mensen verbannen uit hun land. Comenius, zelf een van die bannelingen, riep de vertegenwoordigers van de religies op om in alle redelijkheid met elkaar te spreken, met het oog op het geluk en het welzijn van alle mensen. In de Comeniuslezing zal Peter Nissen pleiten voor een terugkeer naar de redelijkheid van religie en naar het publieke gesprek over wat mensen heilig is.

Comeniusprijs 2015

Geert Mak

De Comeniusprijs 2015 zal dit jaar worden uitgereikt aan Geert Mak. Mak weet als meester van de dwarsverbanden relaties te leggen tussen kleine gebeurtenissen en hun grote betekenis en andersom.

Daarmee toont hij samenhang dat inzicht brengt. Het samenvallen of ineengrijpen van antropologische, staatkundige en religieuze tradities en ontwikkelingen weet Mak niet alleen te determineren, maar de effecten worden door hem geopenbaard als de geheimen in een spannend jongensboek. Hij ontvangt de prijs uit handen van de burgemeester van Naarden, mevrouw dr. Joyce Sylvester.

De lezing en de prijsuitreiking worden omlijst door *live* muziek uit Tsjechië, Polen, Hongarije en Slowakije; landen waar Comenius heeft gewoond en gewerkt. De middag wordt besloten met een borrel, met specifieke hapjes en drankjes uit voornoemde landen, aangeboden door de ambassades van Tsjechië, Slowakije, Polen en Hongarije. Het bijwonen van de Comeniusdag is gratis. Aanmelden kan via de website www.comeniusmuseum.nl

Mevr. Reinders-Andriessen lid in de Orde van Oranje-Nassau

Voor haar vrijwillige inzet voor tal van projecten in haar woonplaats Hilversum en in Suriname is aan mevrouw Joke Reinders-Andriessen door burgemeester Broertjes een Koninklijke onderscheiding uitgereikt. Met name werd ook haar inzet voor het Comenius Museum en het herstel van de Comenius Cantate genoemd. Deze is gecomponeerd door haar grootvader Cees Andriessen en na herstel live uitgevoerd in de Grote Kerk van Naarden tijdens de Comeniusdag in 2012.

Tentoonstellingen in 2015

6 maart 2015 - 3 mei 2015

'Godsdiensten van de wereld'

Foto's van Pavel Popelka

Jan Amos Comenius (1592-1670) leefde in een periode waarin opvattingen over godsdienst de wereld verdeelden. Het grote conflict tussen protestanten en katholieken bepaalde grotendeels zijn levensloop. Voor Comenius bracht religie troost in de verwarringen van het aardse leven. 'In de heftige stormen van het aardse leven toont religie niet alleen de veilige haven, maar dient die ook als loods om daar te komen'. Comenius was zich ervan bewust dat er naast de christelijke godsdienst ook andere religies bestonden. 'In plaats van één godsdienst vindt men er ontelbare en elk daarvan is weer in vele andere uiteengevallen. Niets dan labyrinten'. Maar hoe verschillend de mensen, hun gewoonten en gebruiken zijn, zij zijn in de woorden van Comenius 'allen burgers van één wereld'.

Pavel Popelka (1949) directeur van het Comenius Museum in Uherský Brod, reisde naar verschillende landen om mensen in relatie tot hun godsdienst vast te leggen.

Zo zijn we getuige van bijna intieme momenten in gebedsgebouwen maar ook van uitbundige en kleurrijke vieringen in de open lucht.

Louise Fresto

14 mei 2015 - 21 juni 2015

Religion Today

7 juli 2015 - 4 januari 2016

Van Hus tot Comenius

Over waarheid en tolerantie

Comenius symposium

Een impressie

Met ruim 160 aanwezigen was het Auditorium van de Vrije Universiteit in Amsterdam op 30 januari jl. goed bezet. Op die dag presenteerde ik mijn boek *Jan Amos Comenius Zijn leven, missie en erfenis* (uitg. Damon in Budel). Onder voorzitterschap van prof. dr. Wouter Goris, hoogleraar middeleeuwse en antieke filosofie aan de Vrije Universiteit, vond het symposium plaats, waar enkele sprekers referaten hielden over de betekenis van Comenius' denken voor onze tijd. Als eerste sprak mevrouw prof. dr. Manuela Kalsky, hoogleraar in de theologische faculteit van de Vrije Universiteit. Onder de titel 'Comenius en het goede leven voor allen' preeste zij Comenius die al in de zeventiende eeuw een pleidooi had gevoerd voor een interreligieuze dialoog tussen christenen, joden en moslims. Weliswaar was Comenius een overtuigd protestant, maar hij was ook een man die iets herkende van mensen die tegenwoordig twee of drie religies in zich verenigen, bijvoorbeeld hindoeïsme, christendom en islam. Omdat mevrouw Kalsky zich in haar onderwijs en onderzoek bezighoudt met deze *multiple religious believers*, zou zij graag met Comenius hebben gesproken. Hij was niet alleen als pedagoog, maar ook als theoloog zijn tijd ver vooruit.

De tweede spreker was prof. dr. Egbert Boeker, emeritus hoogleraar natuurkunde en oud-rector magnificus van de Vrije Universiteit. Onder de titel 'Natuurwetenschap en de weg van het licht' sprak hij nuchter over Comenius. Enerzijds liet hij zijn bewondering merken voor de moed van Comenius om zijn boek de *Via lucis* te beginnen met een brief aan de *Royal Academy* in Londen. In deze brief schreef hij dat de *Royal Society* zich met diverse wetenschappelijke problemen bezig hield, maar de eigenlijk problemen van die tijd liet liggen. Als pansofist had Comenius een andere manier van wetenschapsbeoefening voor ogen. Boeker zei eerlijk dat wat Comenius wilde noch in de zeventiende eeuw noch in onze tijd kans van slagen had.

Omdat prof. Kalsky en prof. Boeker hun referaten hebben uitgeschreven, zijn hun teksten beschikbaar. Dit geldt niet voor de twee volgende sprekers drs. Pieter-Matthijs Gijsbers, directeur van de Comenius Leergangen. Hij sprak over de spiritualiteit van Ignatius de Loyola en die van Comenius. Gijsbers was zich ervan bewust dat deze vergelijking voor velen verrassend zou zijn. Had Comenius niet geleden onder de contrareformatie? Had deze beweging niet geleid tot zijn gedwongen vluchtelingenschap? Op een afstand van enkele eeuwen wist Gijsbers duidelijk te maken hoezeer er verwantschap bestond tussen Comenius' en Ignatius' spiritualiteit. Het is de moeite waard, wanneer Gijsbers de tijd zou kunnen vinden (of maken) om zijn aantekeningen alsnog uit te werken.

Nadat ik het boek had aangeboden aan prof. dr. G.A. van der Wal, sprak deze emeritus hoogleraar ethiek en rechtsfilosofie van de Erasmus Universiteit in Rotterdam, over vluchtelingen-studenten. Van der Wal, oud-voorzitter van Amnesty International Nederland en van het Universitair Asiel Fonds, vertelde over zijn persoonlijke ervaringen met studenten die met gevaar voor hun leven via lange omzwervingen in Nederland aankomen. Hier kunnen zij dan proberen een nieuw bestaan op te bouwen.

De receptie bleek een geschikte plaats, waar de deelnemers van het symposium elkaar konden ontmoeten: mensen rond het Comenius Museum, de Comenius Leergangen, de Vrije Universiteit en uitgeverij Damon.

H.E.S. Woldring.

Jan Amos Comenius *Zijn leven, missie en erfenis*

Het boek is o.m. te koop in onze museumwinkel. Prijs: € 34,90

Op 4 februari 2015 heeft het Museumregister besloten om de status van Geregistreerd Museum van het Comenius Museum te verlengen. Hieraan voorafgaand is in het Comenius Museum hard gewerkt om aan alle vereisten die aan deze status verbonden zijn te voldoen. Tijdens het herijkingsbezoek van een auditor van het Nederlands Museumregister bleek dat het Comenius Museum aan de gestelde eisen voor een veilig en professioneel museum voldoet. De status van Geregistreerd Museum is onder andere van groot belang vanwege de Museumkaart en het collegiale bruikleenverkeer met andere musea.